

интервью с бизнесменами. Автор делает попытку выделить основные коммуникативные стратегии и тактики участников интервью, обусловленные их целями и намерениями.

Ключевые слова: *интервью, адресант, адресат, коммуникативная стратегия, коммуникативная тактика.*

Degtiarenko M.O.,

Institute of Philology, National Taras Shevchenko University of Kyiv

"COMMUNICATIVE STRATEGIES AND TACTICS IN ENGLISH INTERVIEWS WITH BUSSINESSMEN"

The article studies the distinctive features of the interview as a peculiar type of dialogue discourse. It also considers how communicators realise their strategic and tactical potential in English interviews with businessmen. The author attempts to identify the main communicative strategies and tactics of the interview participants due to their purposes and intentions.

Key words: *interview, addresser, addressee, communicative strategy, communicative tactics.*

УДК 81'73.7=162.1:004.738.5

Дем'яненко Н.Б., к.філол.н, доц.,

Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТУ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ПОЛЬСЬКОЇ ФРАЗЕОЛОЛОГІЇ

У статті розглядаються прийоми роботи з фразеологізмами та визначаються позитивні моменти використання Інтернету для вивчення фразеології. Під час використання Інтернету як засобу навчання мови, якнайкраще реалізуються цілі й завдання навчання.

Ключові слова: *фразеологізм, методичні принципи, прийоми вивчення.*

Нині нові інформаційні технології інтенсивно проникають у освітній процес. Інтернет пропонує величезні можливості для навчання, розвитку власних зацікавлень. Дедалі важче жити й функціонувати без його допомоги. Сучасні інформаційні технології мають бути ефективним інструментом, який полегшить засвоєння знань, зробить навчання інтерактивним, комунікативно спрямованим, цікавим, наочним, індивідуальним [Москалева 2005,

85]. Використання сучасних інформаційних технологій на занятті з іноземної мови – надзвичайно актуальне і водночас проблематичне питання для викладача. Тому він повинен, окрім ґрунтовної фахової підготовки володіння сучасною комунікативною методикою, використовувати інформаційні технології на усіх етапах навчання – це вимога часу [Токменко 2006]. Питання інтеграції Інтернету в освіту й, зокрема, застосування його у навчанні іноземних мов, нині досить актуальне. Це пов'язано переважно з тим, що під час використання Інтернету як засобу навчання мови, якнайкраще реалізуються цілі й завдання навчання.

Мова відіграє вирішальну роль у формуванні особистості, національного характеру, етнічної спільноти, народу, нації. Фразеологізми – одна з універсальї мовлення. У них знаходимо відображення історії народу, своєрідність його культури та побуту [Кунин 1986, 4-5]. У фразеології будь-якої мови зберігається система цінностей, суспільна мораль, ставлення до світу речей, до інших народів. Ідіоми, приказки, прислів'я найбільш виразно ілюструють і спосіб життя, і традиції, й історію тієї чи іншої спільноти, об'єднаної однією культурою. Відзначимо, що практика сучасної вищої школи надалі потребує конкретних технологій активізації пізнавальної діяльності студентів. Засвоєння фразеологічних понять відбувається в основному практично. Знання фразеології, уміння користуватися її засобами – невід'ємна ознака високої мовної культури кожної людини.

Метою нашої розвідки було виявлення дидактичних можливостей Інтернету під час навчання іноземних мов та визначення прийомів робіт із фразеологічними одиницями й окреслення позитивних моментів використання Інтернету для вивчення фразеології.

Фразеологія – надзвичайно складне явище, вивчення якого потребує свого методу дослідження, а також використання даних інших наук – лексикології, граматики, стилістики, фонетики, історії мови, історії, філософії, логіки та країнознавства [Кунин 1986, 5-6]. Для вивчення фразеологізмів у вищому навчальному закладі необхідно визначити принципи їх відбору. Основним у розв'язанні цього завдання є визначальні риси фразеологізмів, і насамперед прирівнювання їх за лексичними ознаками до слова. До методичних принципів відбору фразеологізмів можна віднести такі: 1) ступінь засвоєння студентами фразеологізмів; 2) доступність фразеологічних одиниць для їхнього розуміння; 3) наявність

фразеологізмів у творах, рекомендованих для читання; 4) виховна вага фразеологізмів [Методика... 2004].

Класифікуючи дидактичні властивості Інтернету, ми вважаємо доцільним виділити два основні класи властивостей комп'ютерних телекомунікацій: 1) властивості, пов'язані з телекомунікаційною основою, тобто, їх технологічні можливості; 2) властивості, пов'язані із застосуванням комп'ютерів [Нові... 2003, 187]. Природно, що під час роботи з Інтернетом виникає чимало проблем. Перша проблема пов'язана з чітким розумінням того факту, що мережа Інтернет неспроможна повністю замінити собою викладача. Для використання інформаційних ресурсів мережі у тій чи іншій темі, проблемі треба не лише ознайомитися з цією інформацією, що певна річ, дуже важливо. Потрібно чітко сформулювати цілі й завдання використання студентами цієї інформації та визначити методи їхньої самостійної навчальної діяльності. Необхідно дидактично структурувати всю самостійну діяльність відповідно до поставлених цілей і завдань, прогнозувати її можливі результати [Лавров 2003]. Наступна проблема пов'язана з організацією діяльності у мережі. Час диктує необхідність знання іноземної мови й вільного користування комп'ютером, насамперед користування його телекомунікаційними послугами й ресурсами. Кожен кабінет іноземної мови повинен бути обладнаний достатньою кількістю комп'ютерів з виходом в Інтернет. Тоді можна говорити про використання ресурсів Інтернету у навчальний час.

Ознайомлення з фразеологією за допомогою Інтернету може здійснюватися безпосередньо на занятті, якщо в кабінеті іноземної мови є комп'ютери і вони під'єднанні до локальної мережі. Якщо такої немає, то можливе підключення самого комп'ютера до мультимедійного проектора. Через нього показувати як картинки, так і графічно оформлені ФО. Для найкращого запам'ятовування навчання фразеологічним навичкам необхідно будувати у формі вправ. Наприклад, студентам пропонується: 1) співвіднести картинку з ФО; 2) скласти речення з наведеними ФО, 3) заповнити пропуски у реченнях підходящими ФО; 4) скласти словосполучення із запропонованих ФО. Інтернет дозволяє також інтенсифікувати процес навчання фразеології з урахуванням виконання студентами різних, але рівних за складністю завдань.

Наведемо приклади вправ уживання ФО у мовній діяльності: 1) скласти цілісний діалог із розрізаних реплік з використанням ФО; 2) здогадатися про значення фразеологізмів, подібних до українських та російських і перевірити точність здогадів за

словником; 3) підібрати до наведених фразеологізмів антоніми, синоніми тощо. Така робота студентів та викладачів з ресурсами Інтернет дозволяє, з одного боку, вирішувати проблему організації самостійної пізнавальної діяльності студентів з різними цільовими установками, з іншого, заощаджувати час і зусилля студентів і викладачів, що говорить про ефективність навчальної діяльності [Бим 1995, 2-8].

Перше, з чим зіткнеться викладач іноземної мови під час навчання фразеологічному матеріалу, – це потреба зіставити слово і фразеологізм з погляду семантики, структури і стилістики. Фразеологізми, як і слова, одиниці мови, мають самостійне значення, виступають членами речення. Варто звернути увагу студентів і на те, що фразеологізми польської мови різняться своєю граматичною структурою, їх можна розділити на дві основні групи: перша група – ті, що мають структуру речення (*mieć grunt pod nogami, oddychać szeroką pierś, zadzierać nos do góry, zaglądać, zajrzeć (komu) do garnka, nie dać sobie w kaszę dmuchać*), друга – фразеологізми зі структурою словосполучення (*miękkie serce, słaba ręka, przyjacielska dłoń, dziewczyna upadła, skończony człowiek, złota dziewczyna, człowiek płytki, rycerz spod ciemnej gwiazdy, zwierz ludzki, dzika bestia, głupie ciele, chytry jak wąż, prosię nieskrobane*).

Фразеологізми, що мають структуру словосполучення, розмежовуються за тим, які частини мови вони в себе включають і яке слово визначається граматично головним. Це слово обумовлює розподіл на іменні й дієслівні фразеологізми. Так, у іменних фразеологізмах головним словом виступає іменник: *cielęcy mózg, gruba ryba, gwiazda pierwszej wielkości*. Іменникові фразеологізми створюються на базі таких словосполучень: 1) іменниково-прикметникових (*głupie ciele, ciele marynowane, gołębia dusza, kurek na kościele, niebieski ptak, wierna jak Penelopa* тощо); 2) іменниково-іменникових: *człowiek bez kości, syn natury, wiatr w polu*; 3) прикметниково-іменникових: *tchórzem podszyty, miękki charakter, ciężka artyleria*; 4) дієслівно-іменникових: *mieć zimną krew, mieć głowę, chować głowę w piasek*. Матеріалом, на базі якого творяться дієслівні фразеологізми, найчастіше стають 1) непоширені й поширені дієслівно-іменникові словосполучення: *odgrywać podrzędną rolę, bujać z kwiatka na kwiatek, grać pierwsze skrzypce* тощо; 2) дієслівно-займенникові словосполучення (*brać swoje*); 3) дієслівно-прислівникові (*iść dalej*); 4) дієслівно-прикметникові

(*zaczepić za żywe*) й 5) дієслівно-дієслівні словосполучення (*dawać zrozumieć, dawać znać* тощо).

Польська фраземіка в цілому є своєрідним джерелом, у якому це розмаїття віддзеркалюється всіма своїми гранями, такими як: історія, суспільні взаємини минулих епох, заняття людей, їхня виробнича діяльність, побут, мораль, родинні стосунки, звичаї, вірування й повір'я. У цьому матеріалі також відображено природне середовище, у якому жив і живе польський народ, своєрідність рослинного і тваринного світу, а також сама людина, тобто її вигляд, міміка, жести, психічний і фізіологічний стан. Вивчаючи фразеологію польської мови, необхідно враховувати такі основні особливості, що знайшли своє відображення у ФО: 1) реалії та особливості побуту народу. У кожній мові можна знайти чимало стійких мовних комплексів, що прямо або опосередковано передають національні реалії, атрибути народного побуту, обряди і под., тобто між характером фразеології певного народу та його культурно-історичними особливостями встановлюються стосунки взаємозв'язку та взаємообумовленості. Так, наприклад, значення фразеологізмів *dostać kosza, podać komuś czarną polewkę* пов'язано з польським обрядом заручин, коли *dostać kosza, podać komuś czarną polewkę* означало відмову; 2) особливості мислення польського народу. Не дивлячись на те, що загальні закони мислення у представників колективу людей однієї й тієї ж епохи ідентичні, їхнє образне мислення не є тотожним. Так, у фразеологічній системі польської мови можна зустріти ФО, ядром яких виступає лексема *paw*, що позначає птаха, не розповсюдженого на території Польщі (це птах південноазіатський), проте така лексема знайшла відображення в образній системі національної мови, оскільки павичі були прикрасою королівських палаців, а також багатих панських садиб. Метафора розвинулася під впливом поведінки птаха і позначає горду людину: *dumny jak paw*. Семантику гордості, достоїнства передає також і сполука *pawie pióro*, яка є суттєвим складником краківського костюма; 3) особливості культури польського народу. Людина, що вивчає польську мову і, зокрема, знайомиться з фразеологією польської мови, повинна володіти певним комплексом знань із літератури, фольклору, образотворчого мистецтва тощо, оскільки певні культурологічні реалії знайшли своє відображення у фразеології.

Інтернет технології можуть бути успішно та доцільно використані у вивченні іноземної мови з метою пошуку студентами

додаткової інформації з фразеології для збору даних і створення комп'ютерних презентацій. Це може бути робота з різноманітними онлайн-тестами, а також робота з онлайн-словниками [Нові... 2003, 272]. Основна мета навчання мови – формування комунікативної компетенції, усі інші цілі (освітня, виховна, розвиваюча) реалізуються у процесі цієї головної мети. Комунікативна компетенція в сучасному її розумінні передбачає формування здатності до міжкультурної взаємодії [Нові...2003, 5]. Усне спілкування складається з говоріння і слухання, що у методиці називається аудіюванням. Поняття "аудіювання" і "слухання" не синонімічні. Слухання позначає лише акустичне сприйняття звучання, натомість аудіювання – це процес сприйняття звучання, що крім слухання передбачає ще й чуття, розуміння й інтерпретацію сприйнятої на слух інформації. Формування досвіду аудіювання – один із способів вирішення цієї проблеми. У процесі вивчення фразеології варто використовувати такі можливості інформаційних технологій: 1) якщо комп'ютер має звукову плату, можна записати (з деякими технічними умовами) звукову інформацію, скоротивши її до потрібних меж; 2) провести в групі обговорення, дискусію на тему значення того чи іншого фразеологізму, отриманого з ресурсів мережі Інтернет; 3) провести лінгвістичний аналіз певних повідомлень усних чи письмових висловлювань носіїв мови, що містять фразеологізми, реалії, ідіоми, прислів'я, приказки, відображають специфіку функціонування досліджуваної мови в культурі народу; 4) використовувати хоча б фрагментарно художні твори польських авторів, отримані з віртуальних бібліотек. Це особливо багатий матеріал для різноманітних проектів та дискусій; 5) використовувати матеріали електронних граматичних довідників, запропонованих у них вправ, матеріали лексичних довідників, словників, довідників країнознавчого характеру, матеріалів дистанційних курсів, наявних у відкритому доступі, для включення у заняття. Грамотне використання аудіоматеріалів може значно сприяти підготовці студентів до ситуацій реального спілкування і подолати можливі труднощі. На занятті практично неможливо формувати лише мовне сприйняття або тільки мовну звичку. Працюючи за аудіотекстами, ми паралельно відпрацьовуємо й лексичні, граматичні, фонетичні навички. Аудіотексти дають інформацію для обговорення, що, у свою чергу, передбачає

розвиток навичок говоріння. І тут аудіювання є способом навчання [Веренинова 1994, 15].

Враховуючи всі переваги й можливості сучасних інформаційних технологій, не варто забувати, що комп'ютер, здійснюючи низку функцій навчання, все ж таки не може повністю замінити викладача іноземної мови. Комп'ютер не потрібно протиставляти викладачу, а використовувати його як засіб підтримки викладацької діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Бим И.Л.* та ін. Атестаційні вимоги до володіння іноземною мовою учнями до кінця базового курсу навчання // *ИЯШ*, -1995. – №5. – с. 2-8.
2. *Веренинова Ж.Б.* Навчання англійської мови, спираючись на специфіку фонетичних баз досліджуваної й рідної мов // "*ИЯШ*", – 1994. – №5. – с.10-16.
3. *Кунин А.В.* Курс фразеології сучасного англійського мови. – М.: Высшая школа, 1986. – с. 3-10,128-139. 4. *Лавров Д.О.* Класифікація проблем. Терміни та засобами визначення // *Питання інтернет-освіти.* – 2003. – №15. – с.40-43. 5. Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах // Колектив авторів за редакцією М.І.Пентилюк: М.І.Пентилюк, С.О.Караман, О.В.Караман, О.М.Горошкіна, З.П.Бакум, М.М.Барахтян, І.В.Гайдаєнко, А.Г.Галетова, Т.В.Коршун, А.В.Нікітіна, Т.Г.Окунович, О.М.Решетилова. – К.: Ленвіт, 2004. – с. 184 – 190. 6. *Москалева И.С., Голубева С.К.* Использование компьютерных технологий для профессиональной подготовки учителей иностранного языка // *Иностранные языки в школе.* – 2005. – №1. – с. 83-87. 7. *Токменко О.* Інформаційні технології у викладанні іноземних мов: сьогодні і скрізь віки // *Іноземні мови в навчальних закладах.* – 2006. – №2. – с. 98-100. 8. Нові виховні та інформаційні технології системи освіти: Навчальний посібник для студентів педагогічних вузів і системи підвищення кваліфікації педагогічних кадрів // *Полат Е.С., Бухаркина М.Ю., Моїсеєва М. В.* та ін. Під редакцією Е.С.Полат. – М.: Видавничий центр "Академія", 2003. – 272 с.

Стаття надійшла до редакції 19.04.13.

Демьяненко Н.Б., к.філол.н., доц.,
Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченко

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНТЕРНЕТА В ПРОЦЕССЕ ИЗУЧЕНИЯ ПОЛЬСКОЙ ФРАЗЕОЛОГИИ

В статье рассматриваются приемы работы с фразеологизмами и определяются позитивные моменты использования Интернета для изучения фразеологии. Во время использования интернета как средства обучения языку наилучшие реализуются цели и задачи обучения.

Ключевые слова: фразеологизм, методические принципы, приемы изучения.

Demyanenko N.B., Cand. of Philol. Sc., Assistant Professor,
Institute of Philology, National Taras Shevchenko University of Kyiv

THE USAGE OF INTERNET IN THE STUDY OF POLISH PHRASEOLOGY

The article reviews the techniques of work with idioms. Positive effect of the Internet for vocabulary learning is determined. When using the Internet as a means of learning, goals and tasks of training are realized in the best way.

Keywords: *idiom, methodological principles, methods of study.*

УДК 811.111`255.4:811.161.2

Денисенко Н.В., к.філол.н., ст.викл.,
Мелітопольський ДПУ імені Богдана Хмельницького

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ЕМФАТИЧНОГО КУРСИВУ В ПЕРЕКЛАДАХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті розглядаються графічні курсивні засоби англійської емфазу та способи їх перекладу українською мовою. Проблема відтворення емфазу залишається однією з невирішених проблем перекладу. Аналізуються праці окремих перекладознавців, присвячені цьому питанню.

Ключові слова: *переклад, емфаза, графічна емфаза, англо-український художній переклад.*

Предметом нашої статті є перекладознавче дослідження прийомів перекладу англійських емфатичних графічних засобів українською мовою. **Об'єктом** дослідження є приклади перекладів емфатичних словосполучень з англійської мови на українську. **Метою** статті є охарактеризувати особливості перекладу таких емфатичних конструкцій, як курсивне виділення. Проблема передачі емфатичних графічних засобів, на жаль, не вивчалася належним чином перекладознавцями, а у зв'язку зі зростаючим